

M A G Y A R
K U R I R

M D C C C I I - d i k

E S Z T E N D Ő R E .

D. Décsy Sámuel

és

Pántzél Dániel

BCU Cluj / Central University Library Cluj
által

II. Fertály Esztendő.

Bétsben, 1802.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

39

Nro. 27.

**A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A' KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.**

Kelt Bétsben, Pénteken Aprilisnek 2 ik napján

BCU 1802-ik esztendőben. orary Cluj

B é t s .

Itt meg értük, hogy ismét lehet a' bornak még pedig, mind a' jelentés mondja, a' magyar bornak kupáját 12 k. ron venni: hanem egész Bétsben csak egy helyen. Báró Fellner nyitott ki a' Kormányozószerk engedelmével, ócsításnak okaért, mint hogy valamint egyebeknek úgy a' bornak ára is rendkívül fel hágott, két pintzéket: egygyet, a' mellyben tsupa 12, máft pedig, a' melyben 18, 24, 36, 48 krajtzáros borokat árultat a' múlt Mártz. 31 - dikétől fogva. A' bort adják kupával, mezszzeilyel: 5 kupánál többet egyszer nem adnak; ne hogy valaki nyeretégre hordassa el. A' pintzéket 9 órakor nyittyák ki, és

B d

estvéli 8. óránál tovább nem áll nyitva. Annyi a' vásáros, kivált a' 12. krajzáros bor pintze ajtaja előtt, hogy gyalog és lovas politzáj katonáknak kell szüntelen ott állani, a' tolyongás és egyéb rendeletlenségek el távaztatására.

Bétsben ismét egy magagyilkosság esett a' múlt vasárnap. Egy fiatal, mint mondják tanuló, ki ment dél előtti 11 órakor a' Brigitta nevű szigetre, és egy piftollyal magát agyon lötte. Ugy hallatik, hogy adós lett volna.

Ujvidéken is egy igen szomorú és tanításra méltó dologot követett el egy tanuló fiatal. Bé meyen estve azon aszszonyhoz, a' kivél az előtt enni szokott vólt, 's a' kivél néhány forint adosságban valami ruhátskáját zálogban hagyta vólt — szállást kér, hogy hadd hálhasson meg nálla, az aszszony magával egy szobában hálaltja — a' legény fel kél éjjel, 's az aszszont agyon üti, és el megy. Azonban eszibe jut, hogy azon házban ötet akkor estve látta vólt egy kortsmárosné — vizsza tér oda — az aszszont ki tsalja, 's ehez is hozzá fog, hogy meg ölje: hanem ez, noha sebet kapott, tsakugyan olyan jól védelmezte magát, hogy a' gonolt fia meg ijedvén, meg futamodott, és útát vesztett. Mint egy eszeveszett tébojgott széljel, a' víz mellé ment, mintha befé akarta vólna magát ölni — mind addig, míg meg fogáttatván, bé tsukattatott; a' hol meg vallotta, hogy tsak 6 forint adosságtól való meg menekedhetésért követte el a' szörnyü gyilkosságot.

Egy más új gyilkosság. — Breszlauban tartózkodott egy *Troya* nevü úr egy szép aszszonnyal, kit feleségének lenni adott ki: de annyira rútul bánt velle, hogy a' szépség egy szomszéd Grófnénál keresett menedek helyet. Itt is sokáig meg látogatta a' férjfi, de arra nem vehette többé, hogy hozzá vizsza mennyen. Utoljára mondja, a' szépségnek, hogy Breszlauból el akar utazni;

mintha butszó tsókot akart volna adai, bal kézzel meg öleli, 's az alatt egy kést a' jobb kezével úgy a' szívébe dőf, hogy az szíszony azon szempillantásban meg hal.

Elgyes Levélek.

Hágából, Mártz. 16-dikán. — „Ebben a' szempillantásban idula meg itt az a' hír, hogy a' Vég-kötés az Amiensi Kongressuson aláírással meg erősítetett legyen.

Konstántinápolyból, Fébr. 10-dikén. — Straton nevű Anglus Agens a' kit a' Portánál lévő Angl. Követ *L. Elgin* azért küldött volt innét Egyiptomba, hogy a' Nagyvezér és Anglus Generálisok között támadott egyenetlenséget eltsendesítse, még eddig semmire sem mehetett. Arról telyességgel senki nem kételkedik itt, hogy az Angliai Országglószék Egyiptom vissza szerzésiért költségének vissza fordittatását kívánja; a' mely tekintetben azért szeretné Alexandriát megtartani, hogy Napkeleti Indiai birtokaival való közösülését a' Szezi szoros földön keresztül a' Verestenger felé, annál bátorfágosabb láb-
ra állíthassa.

Páris, Mártz. 18-dikán. — *Christoph St. Domingói Fekete Generáltól* ilyen szavakkal kérte fel Gen. *Leclerc, Piccolet* és *Belair* nevű erőffégeket: —

„Rofszankodva esett értésémre, Polgár Generális! hogy a' Frantzia hajós és fegyveres se-
reget, mellynek én a' vezérlője vagyok, nem akarnád bé fogadni, ily fogással élvén, hogy a' Közönfséges Kormányoztól (*Toussainttől*) nem volna rendelésed réá. Frantzia ország meg békéltett Angliával, és az Országglószék elégfséges erőt küldött el, hogy *St. Domingót* meg hódoltassa, ha tsakugyan találtatnának rajta rébellisek. A' mi tégedet illet, Polgár Generál! meg vallom, hogy felette sajnálnálak ezek közzé számlálni. Tud-
todra adom, hogy ha *Piccolet* és *Belair* várakal,

minden ezen partokon lévő battriákkal egygyütt, a' mai nap fel nem adod, holnap reggel 15 ezer ember fog ellened ki szállani. *Fort Liberte* mellett 4000, *Fort - Republicain* mellett pedig 8000 ember foglalatoskodik éppen most a' kiszállással. Ide zárva találod azon Proklamátziót, a' melly a' Frantzia Országlószéknek ezen sziget eránt való akarátját ki fejezi (ez a' 26-dik Kurirban olvastatott); tudd meg azonközben, hogy azon személyedkez viseltető tiszteletem mellett is, a' mellyet ezen Koloniában való magadviselete által érdemeltél, minden ezután történéndőkért tölled kérek számat. — *Leclerc.*

Az Első Konzál levele, Touffainthez:

„Polgár Generális! Az Angliával és mind azokkal az Europai nagyobb rangu Hatalmasságokkal való békellég, a' kik Frantzia országot meg támadták vala, alkalmatosságot szolgáltatott az Országlószéknek, hogy St. Domingóra fordíthassa figyeimetességét. *Leclerc* sogorunkat küldöttük el Generál - Kapitányi méltosággal, mint ezen Koloniának első Magisztratuális személyét: ötöt olyan fegyveres erő kíséri, a' melly alkalmas leszen arra, hogy a' Frantzia nemzeti felsőféget tiszteletben tartassa. Most jött el az az időpont, a' mellyben mint remélleni szeretjük, előttünk és egész Frantzia ország előtt azt az egyenes indulatot vóltaképpen meg bizonyíthatod, a' mellyet hozzánk küldött leveleidben ki fejeztél. Betsüljük személyedet; meg ismérjük, 's kiáltjuk Fr.országhoz mutatott szolgálataidat: a'mely, hogy az ő zászlói még St. Domingón loboghatnak, néked és a' derék Feketéknek tartozik köszönni. Talentomaid és a' körülállások fő Komendánsfá téven, a' belső hadat ki óltottad, némely kegyelenek üldözésinek gátat vetettél, a' valásznak és iftenitiszteletnek, mely minden jóknak eredete, betsülletét világra állítottad. A' Konstituzió, mellyet csináltál, sok jót foglal magá-

ban: de van benne olyan is, a' mi ellenkezik a' Fr. Nemzet felsőfégével, a' melynek St. Domingo csak egy részetskéje. A' körülállások, melyek között vóltál, midön minden felől az ellenség vett körül, és az anyavárostól sem segítségem sem eledelt nem kaphattál, ezen Konstituzciónak tikkelyeit, noha külömben nem lehettek volna törvényesek, azokká tették: ma ellenben, midön a' körülállások ily szerentséfen megváltoztak, a' nemzet felsőségéhez való hódolásban, a' melly tégedet, mind megmútatott szolgálataidra, mind tálentomaidra, mind a' természetől vett egyéb szép ajándékokra nézve, a' maga nevezetesebb fiai közzé számlál, néked kell legelfőnek lenni. Ellenkező magadviseletét meg se tudjuk rollad való képzeldéseinkel egygyeztetni: elvesztenéd az által a' Respublika háladatosságához való minden jufodat, és oly mélységet ásnál az által lábaid alatt, a' mely magadat elnyelvén, szerentsétlenné tehetné azon derék Feketéket is, kiknek bátorfágokat betsüljük, és a' kiket igen fajnálva büntettetnénk meg, ha azt tselekedni kéntelenek lennének. (A' többi következik.)

Magyar Ország.

Paloczon Unghvármegyében, Mártz. 12-dikén: — Egyébb ujjággal nem szolgálhatok, hanem, hogy e' folyó hónapnak 7-kén elkezdvén elfőzni, és a' hó vizek a' hegyekről lefolyni, annyira megáradtak a' vizek, hogy egyik helyfégből, a' másikba lehetetlen által menni, vetéseink velünk együtt úznak a' sárba, és vízbe, 's ha ez után is ilyen idők találnak járni, oda vagyunk. A' gyömöts termőfák tele vannak hernyófészkekkel, és tojáfokkal, melyeket ha le nem szedünk, gyömölsöt nem eszünk, én ugyan már kezdettem szedetni, de a' szomszédomnak észébe sem jön, így az én munkám is haszontalan, méltó volna ez iránt a' T. N. Varmegyének rendeléft tenni. — (Jolivet, a' Rénus bal

mejjékén lévő 4 új Departamentomokban volt Konzuláris Bízós, tavaly, az olyan gazdák ker-tyeikben, a' kik magok el mulatták le szedetni a' hernyót, a' szomizédgyaik által betsülletesen mind le szedette: hanem amazokkal meg fordit-tatta azután ezeknek munkájok és fáradságok jutalmát).

Még egy szerentsétlen történet, és abból szár-mazott igaz felebaráti szeretetnek követésre méltó eleven példája juta eszembe: tudniillik a' múlt ősznek vége felé Zemplén Vármegyében, Paróó nevezetű helységben egy Zsidó árendásnak, a' ki vasárnap éjtzaka pálinkát főzött, meg gyúlván a' háza, abból rövid idő alatt a' tűz annyira el terjedett, hogy ki vévén egynéhány viskót, az egész falú porrá égett; lehet gondolni, melly nagy kárt vallottak, és minő szomorú állapotra jutottak a' szegény lakosok, kiknek minden ta-karmányok, és életek othon lévén, egy szempil-lantásban mindentül meg fosztattak, és koldus botra jutván, el széledtek. Meg égett a' többi között a' Templom; és a' Plébánia úgy, hogy a' Plébánus Úrnak nem lévén, a' hová a' fejét le hajtja, Méltóságos Gróf Szalai Barkóczy János Ur Ő Nagyságához folyamodott, a' ki szokása szerint örömmel kapván az alkalmatosságon, mellyben szükölködő felebaráttyával jót tehet, másoknak is bőven osztogatott, de kiváltképpen Plébánus T. Komlósi Imre Úrhoz meg mutatta nagy lelküségét, mert meg gondolván a' Méltó-ságos Gróf Ur, hogy a' hivek, lelki Pásztor nélkül nem maradhatnak, a' Plébánust szomszéd faluba Polyánkára, mint maga jószágába által hozatta, maga Udvarába néki szép alkalmatosságot ren-delt, meg maradott marháinak eleséget paran-tfólt, magának a' Plébánus úrnak Tisztartójánál asztalt fogadott, mellyért minden hónapra 10. Rforintokat fizet. Valóban szép példa ez, és meg érdemli, hogy a' világ eleibe terjesztessék. Ellye-

nek, és sok mennyei áldásokkal bővelkedgyenek az ilyen, embertárfaikon könyörölni tudó M. Benefactorok.

Végezte a' H. M. Vásárhelyről hozzánk érkeztetett botos tudósításnak:

De ha némelyek a' napban is mōtskot keresnek, talám menthetőbb vagyok én, ha ezen mi himlő óltásunkban gántoskodom. — Tudom hogy tsalhatatlan a' Jenner találánya, azt is tudom hogy ebben nállunk egy gyermek is meg nem holt — sőt a' kik bé óltattak tudomra még tsak nem is betegek; hanem tsak ezen hányomvetem elmémet, hogy meg győződhetünk e' mi mindenkor, és miből, a' felől, ha vallyon valóságoságos Tehén Himlő volt e' az, a' mellynek matériájáról Doktoraink óltanak? Ők állítják, és abból próbálják, hogy azok a' kikbe az erről vett matéria óltatik, lám minnyájan szép és egészséges himlőket kapnak. De hátha tsak fattyú matéria lehetett az, és meg lehet hogy idővel e' mellett el ragad gyermekeinkre a' Természeti himlő? melly vélekedésre nekem két történet némü némü Dátumot szolgáltat.

Az első ez: egy nevezetes Ūri háznál a' Kis-Afzzyonykákba Ūrútskákba ez a' mi himlő matériánk bé óltatott, és mindnyájan szépen meghimlőztek. De hogy a' leg kissebbiknek tsak egy himlőtskéje lett, nem tartván elegendőnek a' szülék, kérték Seborvos *Werner* Urat, hogy a' gyermeket ujjonnan óltaná bé. Melly meg lévén, a' himlő mérge nagy tüzzel ki rontott, fel dagadt, néki veresedett; a' gyermeket nagy forróságba, ájulásba, okadásba ejtette, melly nem elébb, hanem a' bé adott laxatívák után tensesedett: ellenben tudok olyyat is a' ki jóllehet természeti himlős volt; mindazonáltal tréfából ezt a' mérget magába bé óltatta. Az óltás meg is fogaszott, de a' bé óltott Szemellynek minden változása nélkül a' rendes idő előtt supputációra menván, tsak hamar el enyészett.

A' második történet pedig ez: Egy Görögnek a' kis leánykája ezen materiáról bé óltatott; szerentséssen által esett a' himlő paroxismaia, és most a' bé óltás után három Hétre, a' két vékonyán a' veres himlő némü némü kitfiny mértékben ki ütötte magát.

Hozzá adom ezekhez ezt is: Hogy ez a' himlő materia mikor hozzánk került, ritkán adott többet két, három egességes himlőnél, a' többek ki maradtak. Ez a' materia valamint eleinten, úgy most is hat helyen ól atik bé a' karokba; és most már hét nyóltz, főt tiz himlők is pattannak utánna, még pedig többnyire tsak nem olly nagyfaguak mint egy kiseded mogyoró, a' mellyekből a' ki bontás után szármozni szokott sebek a' gyenge kitfinykéknek nem kevés alkalmatlanságot szerznek.

Ezekből már most így okoskodom:

1. Talám az említett történetek arra mutatnak, hogy a' mi himlő materiánk nem valóságos, hanem valami fattyú tehén himlő materiából eredt; és a' kikbe ez a' materia óltatott, talám nem egézfizen mentek a' Termézfeti himlözéstől.

2. Vagy ha szinte meg lehet is állítani ennek, valóságos Tehén himlő eredetét, de tsak ugyan ez a' materia az egymásból egymásba való óltogatás által már nagyon el mérgesedvén, talám jó vólna ha a' mi Doktor Uraink ismét vizsgálza mennének a' kútfore, és valóságos új tehén himlő materiát vévén, azzal fojtatnák bezzes foglalatosfágaikat; annyival inkább mivel erre a' mi el híresedett materiánkra, a' körül fekvő helységekben is, egynehány száz, főt lehet talám így is mondani, egynehány ezer kisedek várakoznak.

Mintbogy azért nintsen abban minnyájunknak módunk, hogy az erről irott könyveket megszerezzük: azokat öszve olvasván, a' le irt Re-

gulákból, történetekből okoskodjunk, magunkat el igazítsuk, minden eltre fel találjuk, meg erősítsük: azért kétség kívül kedvesen vennék a' hozzám hasonlók, ha ezen tárgyra nézve némely hasznos Jegyzéseket vélünk közleni nem sajnállanak a' Kurir, hogy mi is a' hitben meg erősöd-nénk, mások pedig tanúinának.

Ezen betses levélben, sok tikkelyek vannak a' mellyek feleletet kívánnak. A' tikkelyek, két szakaszba helyeztetődhetnek: rész szerént orvosiak; rész szerént a' mezei és házi gazdálkodást tárgyazzák. A' második rendbéliekre, a' M. Kurirnak az az írója fog felelni a' Mezei Gazdaság II-dik Köteijének 2-dik Tsomójában, a' ki a' tavalyra ki jött 2-dik Tsomót ki adta; a' mi ellenben az orvosiakat inkább illeti, ezek iránt az emberiség e' kettőre kötelez beanünket, t. i. — hogy illetve feleljünk — és hogy feleleteink olyanok legyenek, hogy a' mi, önön magát gantsoskodónak nevező igen kedves tudósítónknál még tiszterte gantsoskodóbbat is meg nyugtathassanak. Egy Bétsben sokak előtt nagy betsületben lévő, nevezetesen a' himlő-óltás körül közönségesen sokat látott, hallott, és tapasztalt Orvos Doktort, és a' ki különösen is, a' tehen himlő-óltással jó következésű próbákat tett Orvosi Kommissió' minden munkáinak szemével látott tanuja volt, kérdeztünk meg tudósítónknak nehézségei felől: a' ki ezeket feleli:

A' fel tétele hibás lévén, hibások további ki hozásai is a' kételkedő tudósító Úrnak. Noha nem írta le volna képpen a' himlőzés lefolyását, csak ugyan hordott annyi jegyeket levelében elő, a' mennyiből bizonyosan ki lehet hozni, hogy a' nevezett helység béli tehen himlőzés, igazi legyen, következésképpen hogy az a' matéria is, a' mellyből az oda való Doktorok a' béóltást el kezdték, valólagos igazi tehen himlő volt.

Azok a dátumok, a melyek arra a gyanura adtak a tudósító úrnak okot, hogy: hát ha a bé oltatott, csak fattyú matéria lehetett, nem eshetik e meg, hogy idővel el ragad a természeti himlő is a tehén himlős gyermekekre? — éppen nem azt bizonyítják, hogy az a himlős mérég, a melyet a Doktor úrak haza vittek, fattyú himlő lett volna, 's gyermekeikre még az emberi úgy nevezett holyagos himlő is el ragadhatna, hanem, csak hogy mint a következő meg mütatta, a tudósításban említettett úri ház béli kisebb gyermekekre oltatott himlő, fattyú tehén himlő volt: különben a másodszori béoltás tellyességgel foganatos nem lehetett volna. Hogy pedig ekkor a le írt terhesebb ki-fejző jegyekkel (symptomata) ütötte ki magát, ez, mint az ott el követett, az életserőt gyengítő gyógyítás modja bizonyítja, csak azt mütatja, hogy a hibás béoltással az életerő nagy aktivitásba hoztatott volt, és a szülte azokat a nem éppen szokott, de nem is egészen szokatlan ki-fejző jegyeket (Symptomákat). A tudósítás szavai szerént pedig, hat helyen sehezni meg egy kisdedet, ki látta? mikor kettő is tökéleten elég; sőt egy pattant tehénhimlő, ha illendő módon foly le, éppen annyi hasznú, mint a szükségtelen hat helyen való bé oltás, és ugyan annyi, vagy több himlőkiütés. Lehet, hogy a béoltáskor nálam nagyobb sebek is tünáltak, mint sem kellett volna, a melyek nagy meg gyuladást (inflammatio cutis) szoktak okozni, és ezek is segítették a kifejző jegyek szokatlan voltát. Más okok is lehetnek, a melyeket az ott lévő orvos úrak, a kik a kisdedet ismerik, ha meg kérdenek, bizonyosan fel fejtenek.

Az a példa, hogy egy valaki, a ki már ki állotta a természeti himlőt, mindazonáltal tréfából most a tehén himlőmérget is béoltatván magába: azt minden változás nélkül kiállotta,

a' pattanása a' rendes idő előtt fuppuratzióba ment, 's csak hamar eleoyészett, éppen nem azt bizonyítja, hogy a' tehen himlő rajta *megfoganszott*, hanem, hogy meg nem foganszott, 's csak a' meg lértetett bőr *suppurált* vagy genyetségsült meg egy kevéské! — Hogy a' Kurir érd. levelezője, leg bizonyosabban meg győzhette magát a' felől, hogy a' gyermekeibe oltatott tehen himlőigazi, és nem fattyú lett légyen, kövesse ennek a' nevezetlen úrnak példáját, a' ki, ámbár bizonyoson tudta, hogy már volt egyszer hójagos vagy gyermek himlős, most még is beoltatta a tehen himlőt magába — oltatta bő gyermekeibe, meg fordítva, a' H. M. Vásárhelyen éppen most kegyetlenkedő gyermek vagy hójagos himlőt; a' melly bizonyosan semmi roszszat nem fog okozni; mert már fok ezer példak és tapasztalások megbizonyították, hogy valamint az igazi gyermek himlős emberen a' tehen himlő fogatosan nem fog, úgy az igazi tehen himlősen sem a' gyermek himlő.

A' második dátum sem szolgáltathat semmi okot a' félelemre. Hogy a' Görög léánakája a' tehen himlőzés után három hétre meg veres himlőzött, a' természetes. A' tehen himlő az emberitestet sem a' veres himlőtől (scarlatina), sem a' juhhimlőtől vagy aprótól (morbilli) sem más egyéb fekélyektől (exanthemata), az eddig való tapasztalások szerént meg nem oltalmazza, hanem csak az úgy nevezett himlőtől (az az, a' mellyet hójagos himlőnek, és gyermek himlőnek is, neveznek, A' veres és apró himlők, mint más bőr fekélyei is, az úgy nevezett himlőtől egészen különbözö és magokban fenn álló nyavaják. Ezekből az úgy nevezett himlő sem oltalmazza meg az emberi testet: csak azt tselektzi, hogy ő maga többször, vagy telyességgel nem, vagy leg alább felletteritka történetben, tér vissza. A' gyermekes öreg embereket kell csak meg kérdezni, a' kik sokszor láttak oly történetet, hogy igazi himlős gyerme-

keik azután még meg vereshimlősödtek. — De azt sem lehet bizonyosan tudni, hogy vereshimlő volt e' az, a' mi a' tudósításban annak nevezetik: minthogy ezen fekélynek az a' természeté, hogy az ábrazaton, karokon, és lábizáron üffen inkább ki,

Hogy az oda vitt tehenhimlő, elein ritkán fogant meg három helynél többen, csak azt mutatja, hogy a' vitelközben nem volt egyaránt jól bé tünálva, és meg foganó erejét el vesztette, mely fokszor meg törtépi, mikor azt egy helyről másra viszik: 's csak a' fogant meg, a' melyik jól be volt tünálva. Idő vártatva pedig el terjedvén a' helylégben a' tehenhimlő, frisset lehetett bé oltani, és utánna hét 's több himlők is pattantak ki. — Innét következik már a' kisdedeknek több és unalmasabb szenvedések is; mint-hogy mennél kevesebb a' pattanás, annál kevesebb a' fájdalom is. De ez a' több számu pattanás sem használ többet a' tesnek a' himlőtől való meg óltalmazására, mint a' feljebb le írt három, vagy egy is, csak hogy azt a' himlőzésnek lefolyása alatt a' kifejző jegyek igazi tehen himlőzésnek lenni mutassák. — A' pattanásoknak le írt magyarónyi nagyságok azt bizonyítják, hogy a' himlőzés igazi, és jó. —

Az ily fok, ugymint hat helyen való béoltáson kívül, nevéheti még a' kitsinykék fájdalmát, az is, ha a' pattanások ki bontatnak; e' nélkül az erőszakos sebtsinálás nélkül is lehet matériát tünosan ki venni; midőn a' ki bontás alig éreztetvén, a' bőrnek meg gyuladására nem adódik ok, 's a' fájdalom se neveltetik. — Ezekben a' környülállásokban kell a' béoltattak' nagyobb szenvedésinek okát keresni, és nem abban, hogy a' tehenhimlőmatériának egy testből másba való plántáltatása által, el mérgefulne, meg veszne, 's ártalmassá lenne. Ha a' jó féle ág, egy fából másba, 's így tovább-tovább óltatik, nem

bizonyítja a' tapasztalás, hogy az anya törfök-nél végtére is rozsfzabb gyümöltsöt teremne: éppen így lehet okoskodni a' ragadó nyavalyák-miasmájokról is; ezeknek is az a' természetek, hogy magokhoz hasonló miasmát teremtsenek a' testben.

Mit ért az érd. tudósító a' kútfőn, a' hova vizsgálja küldi az orvosokat, hogy abból vévén valóságos új matériát, azzal folytatnák a' béóltást Pestet? Bétsét? vagy éppen Angliában a' Gloucesteri Grófságot? — Innen is mindenünnét lehet jót is fattyu matériát is vinni. Ha a' hozó jól gondot nem visel a' matériára, vagy jól bé nem tisztálta: el romlik. Nintsen egy jobb tanács arra, hogy valaki magát a' tehenhimlőnek leg igazibb kútfeje felől meg győzhesse, mintha egy egésszéges tehenének tögyébe az oda vitt matériát bé óltatja; ebből vehet osztán olyan tehenhimlő matériát, a' melly leg kissébbet sem fog az Angliai tehenhimlő mérgétől különbözni, mint-hogy Angliában hintsen a' tehennek a' miénktől különböző teste 's természete.

Utoljára, a' mi azt illeti, hogy a' gyermekágyas aszszont mivel kell táplálgatni, bajos dolog ahoz tsak így közönlégesen hozzá szollani. Nem azért ugyan, mintha a' korsó pálinkát mi is a' betegágyas aszszonyok feje mellé akarnók tétetni: hanem egyéb okokra nézve akarunk most közönlégesen tlak ennyit mondani, hogy a' tisztítással, hivesítéssel, gyengítéssel, szintügy által küldheti az ahoz nem értő, vigyázatlan, a' különben is gyenge aszszonkákat kisdedeikkel égygyütt, mint egy más vigyázatlan, 's az erőssítő itált a' beteg természetéhez mérlekelni nem tudó akár ki, a' más világra. —

*A Cs. és Kir. Bécsi minden némmű lakatos mives
Társról való háromszori Tüdosítás.*

Az úgy nevezett *Neumarkton*, a' klastrom
házában, az 1119 szám alatt lévő Porcellan áros
házában, az 1795 ik esztendőnek Auguftus hónap-
jában fel állítatott lakatos miveknek magazinu-
mát, avagy táráát. Ö Cs. és Kir. Felsége 1798 ik
esztendőben, Mártius 6:ik napján költ kegyelmes
udvari decretuma által is jóvá hagyni méltózta-
tott,

Az ezen Tárhoz közös Társaság, Ö Felségé-
nek azon különös kegyelmessége által fel serken-
tetvén, tartozó kötelességének esméri az Erd. Pub-
licumnak azt tudtára adni, hogy mindenféle la-
katos mivekkel, vas kályhakkal, Belgiomi főző
vas kementzékkel, és ama híres *Haestól* találta-
tott, fát kémálló főző alkotmányjal kinek kinek
szolgálhat; hogy ezeknek a' kézmiveknek lehető
's minden alkudozás nélkül való árrok meg van
határozva; következősképen, azoknak felettébb
való árroktól senki sem tarthat. — Egyszersmind
arra kötelezi ezen lakatos kézmivek Társához
közös Társaság ösönd magát, hogy azon bizo-
dalomra és jó tettzésre, a' mellyet mind az ide
való, mind a' külföldi Publikumtól nyerni sze-
rentsége volt, ennekutánna is igyekezni fog ma-
gát méltónak tenni, 's mindenkor szép, jó, erőss,
és tartós lakatos mivekkel szolgálni igyekszik az
Erd. Publicumnak.

Ennekfelette, minden itthoni és külföldi urak-
nak parantsolatjokra kész ezen Társaság olly la-
katos miveket készitetni, a' minémű kívántatni
fog, a' melly végre teendő rendeléseket hozzájuk
ekként utasítani méltóztassanak: *An die Kaiserl.
Königl. privilegirte Schlosser v Waaren: Niederlage
in Wien.*

P. D.